

ПРЕНАСЕЛЕНОСТ: ПРИЧИНИ, ЕФЕКТИ И РЕШЕНИЯ

гл. ас. д-р Иво Цеков, Катедра по международно право и международни отношения, Юридически факултет, СУ „Св. Климент Охридски“

Резюме

Определяна като нежелано състояние, при което броят на съществуваща човешка популация надхвърля абсорбиционния капацитет на Земята, свръхнаселеността принадлежи към т. нар. нетрадиционни заплахи за международната сигурност, които дават облика на сегашната среда за сигурност. Управлението на демографските кризи е от изключително значение, защото те пряко застрашават сигурността на национално, регионално и международно ниво. Една аналитична статия би била от полза на широк кръг специалисти в областта на сигурността, представители на академичните среди, студенти и хора с интерес към международното право и международните отношения.

Ключови думи: *пренаселеност, демография, миграция, сигурност.*

OVERPOPULATION: REASONS, EFFECTS AND SOLUTIONS

Chief Assist. Ivo Tsekov, PhD, Department of International Law and International Relations, Faculty of Law, Sofia University “St. Kliment Ohridski”

Abstract

Defined as an undesirable state where the number of an existing human population exceeds the absorption capacity of the Earth, overpopulation belongs to the so-called non-traditional threats to international security that give the appearance of the current security environment. Managing demographic crises is crucial because they directly threaten security at national, regional and international levels. An analytical article would benefit a wide range of security specialists, academics, students and people interested in international law and international relations.

Keywords: *overpopulation, demography, migration, security.*

Увод

Осигуряването на сигурността столетия наред в историята на човешкото развитие и в теоретичен, и в практически аспект се възприема преди всичко като изграждане на способности за отразяване

на агресия. Затвореното в себе си общество очаква и намира причините за своята нестабилност отвън. Войната е крайната еманация на този външен сблъсък. Тясното значение на термина „сигурност“ се свива до „способност за военна защита срещу заплаха, идваща от други държави“. Двете световни войни, както и последвалата Студената война, са ярък пример за господстващия доскоро модел на сигурността. Но в последните десетилетия моделът, по който се изграждаха системите за национална и международна сигурност, се оказва все по-несполучлив.

Характерен за съвременния свят е един нов поглед върху предизвикателствата и заплахите за сигурност. Традиционно като заплаха за националната сигурност се възприемат външните заплахи от военен характер. Разпадането на едни и образуването на други държави в повечето случаи настъпват в резултат на външна въоръжена агресия или от участия на дадена държава в дълги и упорити войни, които изтощават силите на нацията и предизвикват вътрешни междуособици.

В днешно време обаче на преден план излизат заплахите от невоенен характер. Ставаме свидетели на разпадането на държави, на чиято територия не е стъпвал нито един чуждестранен войник. Стотици хиляди загиват по време на вътрешни конфликти, повечето от които от междуетнически характер. Огромните финансови и интелектуални средства, които се отделят за отбрана, не са в състояние да осигурят националната безопасност и се превръщат в безполезна загуба на ресурси.

За съжаление, в днешно време броят на заплахите за международната сигурност расте, увеличава се и броят на заплахите от една нова категория – нетрадиционни. Тези нетрадиционни заплахи са не по-малко застрашителни и опасни за човечеството от традиционните. Сред тях се нареждат изчерпването на природните ресурси, демографските промени, околната среда, общественото здраве и киберзаплахите. Невоенните заплахи често произтичат не само от държавите, но и от идеологически, религиозни, национални и други структури. Международният тероризъм, религиозният екстремизъм, транснационалната престъпност, дейността на скритите международни финансови структури, незаконната употреба на наркотици, кибертероризмът, пиратството, дефицитът на стоки, екологичните катастрофи, пандемиието също могат да се причислят към това ново поколение нетрадиционни заплахи за националната, регионалната и глобалната сигурност и стабилност.

Промени в демографския статус – свръхнаселение и демографска криза

Пренаселеността е нежелано състояние, при което броят на съществуваща човешка популация надхвърля абсорбционния капацитет на Земята. Редица фактори водят до това състояние: намалена смъртност, по-добри медицински заведения, изчерпване на ценни ресурси са няколко от причините, които водят до свръхнаселеност.

Нарастващият напредък в технологиите с всяка измината година е засегнал човечеството по няколко начина. Един от тях е способността да се спасяват човешки животи и да се осигурява добро медицинско обслужване за всички без подбор. В резултат на това продължителността на живот и растежът на населението са се увеличили значително. През последните петдесет години ръстът на населението се увеличи изключително поради подобрения стандарт на живот и по-голямото и по-евтино произвеждане на храна. Вследствие на това през 1964 г. растежът на популацията отбеляза пик от 2,1 % на година.¹

От времето на чумната епидемия през XV век досега растежът на населението постоянно върви нагоре като междуременно е имало стотици войни, природни бедствия и изкуствено създадени от човечеството опасности. Въпреки това населението винаги е продължавало да нараства и в наши дни развиващите се страни са изправени пред проблема с пренаселеността повече от развитите страни. В момента размерът на човешката популация е около 7 млрд. и 400 хил. души. Според различни изследвания за периода от 1955 г. до 2016 г. броят на хората по Земята е нараснал почти три пъти, като се очаква през 2056 г. на Земята да се роди нейният 10-милиарден жител.² Това обаче засяга цялата планета и когато разглеждаме проблема за пренаселеността, трябва първо да разберем какво го причинява.

Другата крайност на демографския взрив е демографската криза. Демографската криза се характеризира с ниски стойности на раждаемост, застаряване на населението, висока смъртност. Тук влияние има увеличаването на броя на нетрудоспособните хора и трудовите ресурси са ограничени. Демографската криза може да се прояви от големия брой мигриращи хора към други части, държави и райони на света.

В световен мащаб демографският проблем се корени в това, че в развитите страни населението застарява, не е трудоспособно, докато в развиващите се страни населението е прекалено голямо и няма

¹ https://web.archive.org/web/20110512065842/http://esa.un.org/unpd/wpp/Analytical-Figures/htm/fig_6.htm.

² UN FPA, State of World Population 2016, <http://www.unfpa.org/publications/state-world-population-2016>.

достатъчно ресурси, с които да преживява. Този проблем засяга голяма част от света и необходимостта от единна политика е задължителна, за да може да се превъзмогне. Съвкупността от общи действия на всички държави би спомогнала за запазването и развиването на международната сигурност.

Причини за пренаселеността

Исторически причини

От историческа гледна точка технологичните революции съвпадат с популационни бумове. Има три основни технологични революции: революция на създаването на сечивото, земеделската революция и индустриалната революция – всички те са дали достъп на хората до повече храна, в резултат на което са последвали популационни бумове.³ Като пример може да се даде използването на сечива като лъка и стрелата, които са позволили на примитивните ловци по-голям достъп до високоенергийни храни (животинско месо). По подобен начин преходът към земеделието преди около 10 000 години значително е увеличил цялостния хранителен запас, което е използвано за подпомагане на повече хора. Хранителното производство се увеличило допълнително с настъпването на индустриалната революция, след като машини, хербициди и пестициди са били използвани, за да се увеличи обработваемата земя. Накратко, подобно на бактерия, която се размножава в отговор на увеличения хранителен запас, хората са увеличили населението си, веднага след като храната е станала по-изобилстваща в резултат на технологичните иновации.

След Индустриалната революция са били постигнати много открития и прогрес в медицинската наука, благодарение на които са били излекувани редица болести. За някои болести, които преди това са отнемали хиляди животи, вече съществували ваксини. С последните технологични развиятия и повече открития в медицинската наука е станало възможно за семейство, която не може да забременее, да се подложи на методи за третиране на плодородието и да имат свои собствени бебета. В наши дни съществуват ефективни лекарства, които могат да увеличат шанса за зачеване и това да доведе до покачване на раждаемостта. Също така, в резултат на съвременните медицински техники бременностите са много по-безопасни отколкото в миналото.

Психологически причини

³ Дийви, Е. С. Човешкото население, 1960, с. 195-204.

В продължение на хиляди години една много малка част от населението по света имаше достатъчно средства, за да живеят нейните представители в комфорт. Останалата част от жителите на планетата често бяха изправени пред бедност, съставяйки големи семейства и раждайки много деца, за да компенсират високото ниво на детска смъртност. Семейства, минали през глад и природни бедствия или нуждаели се от повече работна ръка, са основен фактор на пренаселеността. В сравнение с по-ранни времена голяма част от това ново поколение деца, раждайки се в такива семейства, оцеляват и започват да използват ресурси, които обаче вече не са достатъчно в природата.

Повечето развиващи се нации имат голям брой граждани, които са неграмотни, живеят под прага на бедността и притежават малко или никакво познание за семейното планиране. Това води до уреждане на бракове между деца на ранна възраст, което увеличава шанса за раждането на повече деца. Поради социалната среда, в която се намират, тези хора не могат да разберат вредните ефекти на пренаселеността и невежеството им ги кара да избягват вземането на мерки спрямо семейното планиране.

Миграционни причини

Миграцията е едно от най-наблюдаваните явления през XXI век. Тя може да е породена от различни причини: климат, бедност и търсене на повече възможности за работа, миграция на бежанци, търсещи политическо убежище. Миграцията представлява сериозно изпитание за международната сигурност, защото води със себе си проблеми за много от страните по света.

Една от причините за миграцията може да бъде климатът. Климатичните промени, факторите, които ги пораждаат, и бъдещите рискове са причина за миграция. Влияние върху този вид миграция оказва времето. Например то може да е важно както в селското стопанство и в производителността, така и в различията в градската и селската среда. В градската среда има много повече удобства и възможности за развитие отколкото в селската. В международната среда такава климатична миграция се наблюдава в Китай, Индия, Бангладеш и в някои райони на Африка.⁴

⁴ 5 facts on climate migrants, United Nations University, <http://ehs.unu.edu/blog/5-facts/5-facts-on-climate-migrants.html>.

Друга причина за миграцията е търсенето на по-добра работа. В някои страни по света, например в много от страните в Африка, населението живее в крайна бедност. Много хора смятат, че когато отидат в друга държава, ще могат да живеят по-добре. Страните, които са най-желани за емигрантите, са САЩ, Великобритания, Германия. Но това води до промени и в приемащите емигрантите страни. Когато тези страни достигнат прекалено високи нива на работна ръка, заплатите, които преди това са предлагали, намаляват. Когато е имало липса на работници, заплатите са били по-високи, защото хората, търсещи работа, не са били достатъчно. Когато търсещите работа са много, работодателите си позволяват да предлагат значително по-ниски заплати. Така този проблем афектира не само една държава, а е от международно значение.

През последните няколко години се наблюдава миграция на политически бежанци, които търсят политическо убежище в други държави, най-вече в Европа. Тази миграция доведе до множество проблеми от световно естество за международната сигурност и изправи държавите пред сериозно изпитание. Това е заплаха за международната сигурност в Европа и преодоляването ѝ е свързано с общи, координирани действия на държавите, които са засегнати.⁵ Мигрантската вълна в Европа опита да разклати устойчивостта на Европейския съюз. Най-големият проблем е нелегалното преминаване на бежанци през границите на държавите, въпреки опитите да бъдат спрени. Държавите от ЕС приемат нелегалните мигранти като много сериозна заплаха за международната и националната сигурност и са предприели редица действия, за да могат да се справят. Те са предприели превантивни мерки, които включват сътрудничество с трети страни, които са потенциални източници на нелегални мигранти. Те сключват помежду си споразумения за обща политика срещу нелегалните мигранти, съвместни проекти и кампании за осведомяване на населението от тази опасност. По този начин се разпространява по-добре информацията между населението. Друг опит за спирането на нелегалните мигранти е налагането на ограничения за влизане на територията на Европейския съюз. На страните, в които потенциално има нелегални мигранти, се налагат визови режими.

Опазването на външните граници на Европейския съюз също е много важно за запазване на международната сигурност. Договорът от Лисабон предвижда обща политика за управление на границите. По този начин програмата от Стокхолм призова за проверка на възможността за

⁵ Mathis, Okka Lou, "Climate refugees" in Europe? Climate-related migration affects developing countries in particular, 2015, https://www.die-gdi.de/uploads/media/German_Development_Institute_Mathis_Schraven_10.12.2015.pdf.

създаване на европейска система за гранична охрана. Мигрантската криза и критиките от страна на държавите членки, че Европейският съюз не може да се справи с контрола на външните си граници кара Комисията да действа. През декември 2015 г. тя излезе с предложение да се засили мандата на Frontex – Европейската агенция за гранична и брегова охрана. На агенцията е предоставена възможността сама да избира и закупува оборудването си, увеличаване на човешките и финансовите ресурси и засилване на ролята ѝ при операции за екстрадиране. Най-привлекателният аспект от предложенията на Комисията е, че създадената гранична и брегова охрана има правото да се намеси, когато държава членка не може да се справи с миграционния поток и така се застрашава Шенгенското пространство. На 14 септември 2016 г. беше приет новият Регламент 2016/1624 на Европейския парламент и на Съвета за европейската гранична и брегова охрана.⁶

Друга мярка срещу борбата с нелегалните мигранти е доброволното или принудително връщане на трети граждани, които пребивават незаконно на територията на Европейския съюз. Също така трябва да се създаде обща, устойчива европейска система за убежища, законни канали за приемане на бежанци, които търсят закрила. Необходимо е да се създадат тези законни канали, защото все повече се наблюдава организиран трафик на хора. Организираният трафик на хора с цел незаконно преминаване на границата поставя живота на мигрантите в опасност, защото може да се получат усложнения, лоши климатични условия, сексуална експлоатация на жени и деца. Необходими са сътрудничество и преговори както между държавите членки, така и с трети страни, обща международна политика за екстрадиция.

Много хора предпочитат да се преместят в развити страни като САЩ, Великобритания, Канада и Австралия, където за тях са достъпни най-добрите съоръжения от гледна точка на медицината, образованието, сигурността и заетостта. Крайният резултат е, че тези хора се установяват там и тези места стават пренаселени. Разлика между броя на хората, които напускат страната, и броя на хората, които влизат, се стеснява, което води до по-голямо търсене на храна, дрехи, енергия и жилища. Това води до недостиг на ресурси. Въпреки че цялото население остава същото, това влияе на плътността на популацията. Пример може да бъде даден с Великобритания, която се смята за най-

⁶ Официален вестник на Европейския съюз, септември 2016 г., https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/securing-eu-borders/legal-documents/docs/20161006/a_european_border_and_coast_guard_regulation_10092016_bg.pdf.

гъсто населената страна в Европа и като основен фактор се счита масовата имиграция в страната.⁷

Ефекти от пренаселеността

Изчерпване на природните ресурси и унищожаване на околната среда

Ефектите на пренаселеност са разнообразни и тежки, а изчерпването на природните ресурси е сред най-сериозните от тях. С нарастването на човешката популация органичните природни ресурси като полезните изкопаеми, горивата, питейната вода, обработваемата земя, дървесината продължават да намаляват, което може да доведе до възпиране на устойчивото развитие на държавите и намаляване на качеството на живот. Проучване на околната среда от UNEP Global Outlook, което включва 1400 учени и изследвания в продължение на пет години, установи, че всеки човек се нуждае от една трета повече земя, за да задоволи нуждите си, отколкото Земята може да предостави.⁸ Освен това, в Оценката на екосистемите за хилядолетието – мащабен 4-годишен труд, натоварен със задачата да определи реалната стойност на природните ресурси за хората и света, се казва, че през втората половина на XX век световната екосистема се е променила по-бързо в сравнение с който и да е период в писаната човешка история.⁹ Това е нещо, което до голяма степен е предизвикано и от човешката дейност. Земята може да произведе само ограничено количество вода и храна, която в днешно време не успява да задоволи текущите нужди. Повечето от екологичните щети, които наблюдаваме през последните петдесет години, се дължат на нарастването на броя на хора по планетата. Незаконната сеч на гори, ловът на диви животни по безразсъден начин, създаването на замърсяване на околната среда са резултат не само на свръхпопулацията, но и на липсата на отговорност от страна на хората.

С прекалената употреба на въглища, нефт и природен газ влиянието на човека върху околната среда се е увеличило драстично и ефектите са станали сериозни. Нарастването на броя на превозните средства и индустрията са засегнали силно качеството на въздуха.

⁷ <https://www.theguardian.com/world/2016/feb/09/is-britain-full-home-truths-about-population-panic>.

⁸ The Faith We Share and The World We Want - UNEP Perspectives No. 21, United Nations Environment Programme, https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/10010/PERSPECTIVE%2021_003.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

⁹ 'Effects of Human Overpopulation', www.everythingconnects.org, <http://www.everythingconnects.org/overpopulation-effects.html>.

Увеличението на вредните емисии въглероден диоксид е довело до глобалното затопляне. Топенето на полярните ледени шапки, променящите се модели на климата, повишаването на морското равнище са някои от последствията, пред които бихме могли да се изправим в резултат на замърсяването на околната среда.¹⁰

Хората са и основните причинители на най-голямото масово изчезване на животински видове (от изчезването на динозаврите преди 65 млн. години). Направената през 2012 г. от Международния съюз за защита на природата актуализация на Червения списък на застрашените видове показва, че от изследваните 63 837 вида в света 19 817 са застрашени от изчезване – почти една трета от общия брой.¹¹ Ако сегашните тенденции се запазят, учените предупреждават, че в рамките на няколко десетилетия най-малко половината от всички растителни и животински видове на Земята ще бъдат изчезнали като резултат от изменението на климата, загубата на хабитата, замърсяването, прекомерната експлоатация на природните ресурси, свръхулова, браконьерството и човешката пренаселеност. Именно човешката пренаселеност доминира планетарно над физическите, химичните и биологичните условия и ограничения, с годишно усвояване от 42 % от сухоземната нетна първична продуктивност на Земята, 30 % от морската □ нетна първична продуктивност, 50 % от питейната вода, 40 % от земната □ повърхност, използвана за производство на храна в сравнение със 7-те % през 1700 г.¹²

Ръст на безработицата и високия стандарт на живот

Свръхпопулацията може и да означава и по-малко свобода за сметка на повече ограничения. С увеличаване на гъстотата на населението ще са нужни повече закони (основен социален медиатор на отношенията между хората), правила и ограничения за регулиране на взаимодействията между хората. Без такава политика глобалната екологична криза, както и обществените и икономически проблеми, които ще последват, биха придобили апокалиптичен вид. Примери за такива ограничения биха могли да бъдат въвеждането на ограничения при потреблението на вода, електроенергия, използване на превозни средства в градовете, семейно планиране и други. Когато една държава стане пренаселена, това води до ръст на безработицата, което, от своя

¹⁰ Hubbert, M.K. Techniques of Prediction as Applied to Production of Oil and Gas, US Department of Commerce, NBS Special Publication 631, May 1982.

¹¹ The Starting Point for Conservation Action. The IUCN Red List of Threatened Species, IUCN, <http://www.iucnredlist.org/technical-documents/red-list-documents>.

¹² Пак там.

страна, води и до увеличаване на престъпността, тъй като хората ще започнат да крадат, за да хранят семействата си. Понеже разликата между търсенето и предлагането продължава да се разширява в резултат на пренаселеността, това вдига цените на различни стоки и услуги, включително храна, подслон и здравеопазване. Това означава, че хората трябва да плащат повече, за да оцелеят.¹³

Невъзможност за интеграция

Демографска заплахата за международната сигурност е и интеграцията. Сигурността е една от основните причини за интеграционния процес. В Европа интеграционният процес е от изключително значение за сигурността. За по-добра международна сигурност трябва да има и политическа, и икономическа интеграция. Интеграция има и между независими държави за мирно съществуване. Тук се откроява проблемът за възвръщането на Европа към миналото състояние на войни. Интеграцията има за цел предотвратяването на подобни ситуации и поддържането на мир. Когато се извършва интеграцията, се появяват и нови интереси за държавите. Всяка държава има собствени интереси в този интеграционен процес и това води до различни разногласия между страните. Това се явява вид заплахата за международната сигурност. За да се преодолеят различията, са необходими преговори, сътрудничество между държавите за хармонизиране на техните интереси и цели. Интеграцията води до едно сливане, до единство на интегриращите се страни, променя съотношението и взаимодействията между равнищата на сигурността, тъй като може да увеличава сигурността на участващите в интеграционната общност страни, без да е в състояние да предотвратява противоречията, споровете и конфликтите между големите интеграционни субекти. Преследвайки целите си като единен влиятелен и силен субект на политически отношения, интеграционната общност може да уврежда интересите на онези, които са извън нея. При колизия на интереси между интеграционните общности конфликтите невинаги се разрешават. Те предизвикват негативни последици за международната сигурност и мира.

Решения за пренаселеността

По-добро образование

¹³ American Council for the United Nations University (2002).

Една от първите мерки за решаване на проблема на свръхпопулацията е да започнат да се прилагат политики, отразяващи социалната промяна. Достъпът до образование на масите им помага да разберат нуждата от ограничение до едно или две деца. По подобен начин образованието изиграва важна роля в разбирането на съвременните технологии като офис плановете 365¹⁴, които набират скорост в тази сфера. Семейства, които са изправени пред тежък живот и избират да имат четири или пет деца, не трябва да бъдат спирани. Семейното планиране и ефективното предпазване от забременяване чрез контрацептиви може да помогне на жените, когато взимат собствени решения спрямо репродукцията. Отвореният диалог за аборта и доброволната стерилизация трябва да бъдат разглеждани, когато се коментира свръхпопулацията.

Данъчни облекчения или концесии

Правителствата на различните държави може да приложат различни политики, свързани с освобождаването от данъци с цел ограничаване на пренаселеността. Една от тях може да бъде отказването от определена част от данъка или намаляване на размера на данъка върху доходите на семейни двойки, които имат едно или две деца.¹⁵ Така например може да се създаде спонсориран от правителството „детски фонд“ за всяка регистрирана семейна двойка. Значителна част от него (50-60 %) ще бъде предоставен на двойката при раждането на първото им дете, а остатъка – при раждането на второ, докато раждане на трето ще доведе до пряка глоба или допълнително данъчно облагане. Двойките, които се въздържат от създаване на потомство в своя детероден период или прилагат процедура по семейно планиране, могат да получат този фонд наведнъж. Може да бъдат предвидени и допълнителни данъчни облекчения за двойки, избрали да осиновят, а не да заченат дете.

Въпреки това тази система може да има няколко недостатъка. Необходима е добре обмислена формула за облагане, за да се постигне справедлив ефект. Това може също да доведе до различни корупционни практики, включително фалшиви регистрации, незаконни аборти и т.н.

Достъпно сексуално образование

¹⁴ <http://www.o365cloudexperts.com/compare-office-365-plans/>.

¹⁵ Cincotta, Richard and R. Engelman, D. Anastasion, The Security Demographic: Population and Civil Conflict After the Cold War, 2003, http://pai.org/wp-content/uploads/2012/01/The_Security_Demographic_Population_and_Civil_Conflict_After_the_Cold_War-1.pdf.

Въвеждането на сексуално образование за децата на елементарно ниво е наложително. Голяма част от родителите не говорят с децата си на тази тематика и това ги подтиква да търсят информация другаде, където често източниците на информация са неточни или недостатъчни. Това води до сексуална активност между тийнейджъри, които не са запознати с контрацептивите и са твърде безотговорни да потърсят информация. Затова е важно родители и учители да разговарят с децата и да им обяснят за сексуалното образование.¹⁶ Поглед трябва да се обърне и към семейството, където сексът не бива да е тема табу, а родителите трябва да има активна роля при изграждане и повишаване на сексуалната култура на своите деца. От огромно значение е и осигуряването на универсален достъп до безопасни и ефективни контрацептивни възможности и за двата пола като масово средство за избягване на нежеланата бременност.

Демографската ситуация в България

На фона на тази глобална картина, в която популацията на Земята се увеличава, населението в България продължава да намалява, застарява и емигрира. Естественят прираст остава отрицателен. Хората в трудоспособна възраст са 61,1 % , а дялът на тези над трудоспособна възраст е близо една четвърт от всички (24,1 %). Тенденцията на застаряване ще се задълбочава и през следващите години, прогнозира от Националният статистически институт (НСИ). Това означава, че все по-малко работещи ще финансират издръжката на все по-голям брой възрастни хора, което ще увеличава проблемите пред здравната и пенсионната система, както и пред цялостното икономическо развитие на България.

При запазване на досегашните тенденции в демографското развитие на страната ни, според прогнозите на НСИ, до 2020 г. населението ни ще намалее до около 6 800 000 души, а до 2055 г. – до около 5 500 000 души. Същевременно прогнозите на ООН сочат намаляване на българското население до 2050 г. с около 35 % и достигане на численост около 5 млн. души.¹⁷ Тези прогнози се базират на тенденциите в демографските и социално-икономическите процеси у нас и в крайна сметка поставят въпроса за съществуването на

¹⁶ International Technical Guidance on Sexuality Education, 2009, <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001832/183281e.pdf>.

¹⁷ Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.), <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=778>.

българската държава, защото в средата на XXI век населението □ ще има и коренно различна етно-конфесионална структура и облик за сметка на българския етнос.

Заклучение

Нетрадиционните заплахи за сигурността показват безспорно разширения обхват на международната сигурност и увеличават риска от ненавременното идентифициране на проблем, който има потенциала да се разрази в конфликт. Справянето със заплахите, свързани със заплашителното увеличаване на населението на планетата, изисква още по-засилено международно сътрудничество и множество компромиси от страна на държавите.

Демографските тенденции и прогнози са важна част от планирането на външната политика. За разлика от другите условия, може да бъде направено надеждно прогнозираните през следващите десетилетия на базата на текущите нива на раждаемост, смъртност и миграция. Тези прогнози може да помогнат за идентифициране на страните, където населението може да засегне способността на правителствата да предоставят надеждна защита и стратегии за предотвратяването на конфликти. Нужно е и планиране на общи действия, както и на планове за по-нататъшно управление. Справянето със свръхнаселението и неблагоприятните демографски тенденции като нетрадиционни заплахи за международната сигурност е от изключително значение, защото те пряко застрашават сигурността на национално, регионално и международно ниво.